

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

De quadruplici humanæ naturæ eiusdémque liberi arbitrij statu, & quod
ad supernaturalia etiam opera libertas humana se extendat. disput. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

EIVSDEM AVTORIS LVDOVICI MOLINÆ DISPV TATIONES QVÆDAM,

ex libro Concordiæ liberi arbitrij cum
gratiæ donis excerptæ.

DISPV TATIO III.

De quadruplici humana nature, eiusdemque li-
beri arbitrij statu: & quod ad supernatu-
ralia etiam opera humana liber-
tas se extendat.

QVAMVIS natura doctrinaque ordo postulare videbatur, explicata questione de natura & nomine liberi arbitrij, protinus illud esse demonstraremus: quia tamen commodius id fiet, si eorum omnium, quæ tota hac Concordia dicenda sunt, illud veluti fundamentum & basim posuerimus prius, qualibus nempe viribus ad naturalia, ac supernaturalia opera præditum à viris Catholicis constituatur: id ante omnia nonnullis disputationibus exequemur. Illis verò hanc tertiam præmittimus, in qua status quatuor, secundum quos humana natura perspicuitatis gratia spectari solet, virisque arbitrij nostri confueverunt expendi, declarantur.

Natura hu-
mana qua-
druplex sta-
tu.

Primus.
Homo in pu-
ro naturali-
bus consti-
tus qualis
esset.

Primus est, status naturæ humanæ in puris naturalibus, sine peccato, & sine gratia, ac sine vlllo alio dono supernaturali. Hunc statum numquam homo habuit, neque vniquam habebit: Philosophi tamen naturales in eo crediderunt hominem fuisse conditum, neque aliud sine lumine diuinæ revelationis intelligere potuerunt. Homini ita spectato, vt naturalis est vis intelligendi, ac volendi facultas, quæ ratione sequitur: ita naturalis est pars sentiens, quæ irascibilem, & concupiscibilem complectitur, vt in hac prima parte q. 2. artic. 3. ratione 4. ostendimus. Qua ratione ei naturales sunt motus virium sentientium, qui cum ratione pugnant, voluntatemque sollicitant, inclinant, ac pertrahere conantur ad id quod turpe & contra rectam rationem est. Naturales eidem etiam sunt defectus omnes, qui constitutionem corporis, propter vires sentientes, à natura collatam, vt eadem ratione quarta explicatum est, necessariò consequuntur, nempe fames, sitis, fatigatio, aduersæ valetudines,

Molina in D. Thom.

A mors, &c. Atque hæc omnia in causa sunt, vt solus homo, qui quasi duabus naturis inter se contrariis constat: à fine naturali secundum portionem superiorem sibi proprio, hoc est, ab operatione secundum rectam rationem, quam sapissimè deniet, maximaque cum difficultate illam exerceat, corpore nimirum, quod corrumpitur, portionem superiorem aggravante, viribusque sentientibus in contrariam partem eam sollicitantibus atque allicientibus: cum tamen cæteræ res naturales non solum suos fines vt plurimum assequantur, sed etiam promptè & suauiter in eos ferantur.

B Secundus status est, in quo re ipsa primus parens ante peccatum fuit constitutus, qui innocentia status appellatur. Cum enim Deus in Adam totum genus humanum, ab eo per generationem propagandum, in finem supernaturalem condiderit, nempe in claram sui visionem ac fruitionem, volueritque, vt homines ad eum finem per propria merita eidem fini congruentia peruenirent, vt sic finis adeptus in maiorem ipsorum laudem ac honorem cederet, contulit primo parenti pro se, ac posteris suis non solum principia, quibus vitam æternam possent promereri, nempe fidem, gratiam, caritatem, & alias supernaturales virtutes, sed etiam dono iustitiæ originalis (sic nuncupata, quod ad posteros propagatione esset transfundenda) ita vires sentientes compescuit, vt aduersus rationem non mouerentur, bellumque illi nullum inferrent, eodemque dono atque sua assistentia corpus à fatigatione, morbis, aliisque ærumnis omnino immune reddidit, vt homo ita ab innata vitium sentientium rebellionem, molestiaque corporis liberatus, promptè summamque cum facilitate viam mandatorum omnium posset currere, vitam æternam promereri, & ad eam ita per propria merita (quæ quatenus à donis gratis homini collatis prouenirent, simul essent dona Dei) peruenire, vt & homo præmio, laude, atque honore esset dignus, & tandem omnia in laudem atque honorem ipsius conditoris, à quo velut è fonte emanarunt, cederent ac redundarent.

Secundus
status.
Innocentia
status qua-
lis.

D De hoc verò iustitiæ statu, siue rectitudine primi hominis loquitur Salomon Ecclesiasticus 7. cum ait: *Fecit Deus hominem rectum, &c.* & liber Ecclesiastici, dum cap. 17. habetur, *Deus de terra creauit hominem,*

O o o 3

hominem,

hominem, & secundum imaginem suam fecit illum, & secundum se vestivit illam virtute. Quam etiam rectitudinem totam aperte docent Concilium Arausicanum, & Tridentinum sess. 5. in decreto de peccato originali, dum definiunt, primū parentem amisisse per peccatum sanctitatem & iustitiam, in qua constitutus fuerat, fuisseque totum secundum corpus & animam in deterius commutatam. Addit præterea Concilium Tridentinum, non solum mortem, & penas corporis in omne genus humanum transfudisse Adamum, sed etiam peccatum: sanctitatemque, & iustitiam & sibi, & posteris suis amisisse. Manere tamen, ait, in renatis concupiscentiam, vel fomitem relicto ad agonem, & cumulatius meritum. Rationes alias non contemnendas, quare expediētissimum fuerit, ut per Christum generi humano non fuerint in hac vita ea omnia restituta, quæ illi in statu innocentie fuerunt collata, reddidimus tertia parte q. 1. art. 2.

Tertius status. Status hominis post peccatum & ante gratiam.

Vires ante gratiam tales in natura lapsa remanserunt, quales essent si homo in solis naturalibus esset conditus. Iustitia originalis, gratia, & aliorum donorum carentia est vera privatio, & vera poena in natura lapsa, secus in condita in solis naturalibus.

Tertius status est hominis post peccatum, ante gratiam tamē gratum faciētem recuperatam. Cum enim dona status innocentie a lege Adamo, & posteris tradiderit Deus, ut cum primū ille peccaret, toti generi humano omnino ea amitteret, atque propter rationes quas tertia parte loco citato consecimus, meritō cōstituerit Deus, non prius reconciliare sibi genus humanum, quā pro delictis illius sibi esset satisfactum, neque illi iterum imperitari dona in finem supernaturalem, nisi aliquis id promeretur: utique eo ipso, quōd primus parens peccavit, totum genus humanum ab eo propagandum donis omnibus supernaturalibus iuste fuit spoliatum, destitutaque sunt vires naturales eo vigore, quem à iustitia originali, & ab aliis donis supernaturalibus erant recepturae. At vires naturales tales secundum se manserunt, quales illas esse habuit, si in puris naturalibus ad finē tantū naturalem à principio conditi fuisset. Peccatum namque primi patris solum in grauitis nobis nocuit, & ob id naturalia in nobis, & in Angelis post peccatum integra remanserunt, qualia essent suapte natura si nullo dono supernaturali fuissent affecta, ut D. Thomas prima parte q. 95. art. 1. docet. Itaque hoc solum interest inter naturam humanam post peccatum ante illa dona gratiae, & eadem, si in puris naturalibus fuisset condita, quōd exclusio à gloria, carentia gratiae, iustitiae originalis, & aliorum donorum supernaturalium habent propriam rationem privationis. cōparatione naturae post peccatum, eō quōd opposita dona, vel certē ius ad illa, fuerit illi in Adamo collatum: cōparatione verō naturae ipsius in puris naturalibus spectatae, minime: eō quōd nullū omnino ius habuisset ad eadē dona. Quare natura humana post peccatum recte dicitur spoliata donis supernaturalibus, quae habebat in Adamo: condita verō in puris naturalibus non diceretur spoliata eisdem donis, cum ea nunquam antea habuisset. In de etiam facile intelligitur tam negationes proximē commemoratas, quā defectus, qui inde sunt secuti, nempe rebellionem passionū, mortem, & ceteras corporis ærumnas, habere quidem propriam ac verē rationem poenae cōparatione naturae humanae post peccatum, nō verō cōparatione eiusdem naturae, si in puris naturalibus esset condita.

Quia ergo genus humanum post peccatum indignit redemptore, cuius meritis ab eo liberaretur, conferrenturque iterum illi media gratiae ad finem supernaturalem: & qua ratione dictum est, expediens fuisse, ut in statu innocentie ita hominibus conferrentur media gratiae, ut nihilominus ipsi propriis meritis, quae simul essent dona Dei, per-

uenirent ad præmium maius, vel minus, prout plius vel minus cooperari vellent cum diuina gratia: eadem quoque ratione non minis expediens fuit, ut res simili modo fieret per redemptorem post peccatum: simulque ratio postulabat, ut adulti post gratiam culpa amissam, non nisi cum labore, cooperantēque cum diuino auxilio ad gratiam atque amicitiam diuinam redirent (quorum omnium tertia parte loco citato ratio reddita est) inde est, quōd post peccatum duos hominis status constituamus, qui dicuntur naturae lapsae, à sancti videlicet status innocentie: Vnus est, de quo modo agimus, nempe ante gratiam gratum faciētem recuperatam, qui tertius est illorum quatuor, quos explicamus. Alter verō est post gratiam gratum faciētem recuperatam, qui quartus est, & postremus.

Potro in tertio statu spectare possumus hominem, vel ante omnia omnino dona gratiae, ut se habent infideles, quando primō vocantur ad fidē, & gratiam: vel postquam habent aliqua dona gratiae, ut fidem & spem, acceduntque ad recuperandam gratiam gratum faciētem, quam per peccatum amisserunt: quo pacto se habuit Adamus per peccatū, & multi fideles, qui quotidie per peccata, quae neque cum fide, neque cum spe pugnant gratiam amittunt.

Illud verō animaduertendum est, iustitiam originalem, præcisē consideratam à gratia & virtutibus Theologicis, solum inferuisse ad sanādam eos defectus, qui naturae humanae erant innati & proprii, atque adeo licet naturae humanae tribueret vigorem, ut sine illō defectu posset exequi omnia, quae ad finem naturalem erant accommodata: non tamen ut illa eo modo efficeret, ut transcenderent limites operum naturalium, accommodataque essent fini supernaturali. Hinc effectum est, ut cōparatione naturae humanae interdum tam iustitia ipsa, quā vigor, quem ex praesentia illius voluntas, & aliae vires in statu innocentie consequerentur, inter naturalia hominis computetur, licet sit donum simpliciter supernaturale. Dona verō, quae vltterius hominem disponebant in finem supernaturalem, appellentur gratuita. Atque hinc etiam emanauit dictum illud, hominem per peccatum spoliatum esse gratuitis, & vulneratum fuisse in naturalibus, liberūque; arbitrium per peccatū non fuisse quidem extinctum, at fuisse attenuatum, & inclinatum, imminutamque fuisse libertatem illius, ut Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 1. & Arancanum canone primo affirmat. Loquitur namque cōparatione virium, quas liberum arbitrium habebat in statu innocentie ex praesentia iustitiae originalis: non verō cōparatione virium, quas habuisset, si homo in puris naturalibus esset conditus.

Illud etiam antequam vires arbitrii humani in singulis statibus expendamus summam, atque in genere est obseruandum: Patrum sententiam esse, eamque orthodoxam, voluntatem humanam, non solum cōparatione actuum sibi connaturalium, quae limites naturae non excedunt, esse suapte natura ad eum sensum liberam, quōd in potestate ipsius est eos exercere, aut non exercere, aut etiam circa idem obiectum exercere indifferenter actum volendi, aut nolendi, prout maluerit: sed etiam circa actus suos supernaturales, qui sine auxilio Dei esse non possunt, esse ita liberam, quōd in potestate ipsius est cooperari, aut non cooperari cum auxilio diuino, vel etiam elicere actum repugnantem. Quare huiusmodi actus supernaturales, siue sint ex eorum numero, qui iustificationem adulti antecedunt & ad illam disponunt, siue ex his, qui iustificatio

MOLLINA
D. V. I.

injustificationem sequuntur, meritorique iam sunt A incrementi gratiae & vitae aeternae, utique quemadmodum ab auxilio supernaturali, diuinae gratiae pendunt, ut sint, sic quoque pendent a libero concursu voluntatis. Quò fit, ut voluntas propriissime fortiatur rationem liberi arbitrii, non solum comparatione volitionum indifferentium ex suo genere, quales sunt volitiones plantandi vineas, ac edificandi domos: & earum, quae male sunt, & a fine naturali, aut etiam supernaturali deuiant, ut sunt volitiones vitiorum: atque etiam earum, quae bonae sunt, fini tamen naturali dumtaxat commensuratae, quales sunt volitiones virtutum moralium: sed etiam comparatione volitionum supernaturalium supernaturali fini accommodatarum: id quod Concilium Tridentinum sess. 6. praesertim a canone 4. definit, & in sequentibus fiet manifestum.

DISPUTATIO IIII.

Quosque vires liberi arbitrii in statu innocentiae se extendent.

UT à secundo eorum statuam, qui disputatione praecedente explicati sunt, ordiamur: Communis est Diui Thomae 1. 2. q. 109. art. 2. 3. 4. & 8. atque art. 10. ad tertium, & Doctorum sententia, in statu innocentiae ratione iustitiae originalis, quae vires sentientes coëcebat, ne bellum aduersus rationem moueret, quaque in causa erat, ne corpus fatigaretur, vllamve molestiam sustineret in executione operum virtutum, atque in parendo rectae rationi & legi Dei, hominem per suum liberum arbitrium, cum solo concursu generali Dei potuisse absque alio auxilio speciali implere, etiam ad longissimum tempus, totam legem quoad substantiam actus, quae ad nihil supernaturale obligaret, atque adeò potuisse se continere ab omni peccato tam veniali, quam lethali, per quodcumque tempus, licet longissimum. Cum enim ea omnia sine labore & tædio, summaque cum facilitate praestare posset, neque vllas alias tentationes haberet, praeter eas, quae extrinsecus inferrentur, & praeter innatum appetitum excellentiae, ac laudis quoad voluntatem & intellectum, quae omnia in tanta tranquillitate passionum, tamque praclaris donis praeditus, facile poterat superare, utique nihil erat, quominus totam legem ad longissimū quodcumque tempus suo libero arbitrio posset seruare, continereque se ab omni peccato lethali & veniali.

Hominis in statu innocentiae cum solo concursu Dei generali implere poterat totam legem naturalem.

Cum habitibus fidei, spei, & caritatis, & communi Dei auxilio operari poterat suam salutem.

Communis praeterea sententia Doctorum est, hominem in eodem statu per dona supernaturalia fidei, spei, caritatis, ac gratiae potuisse cum communi auxilio Dei operari suam salutem, vitamque aeternam promereri, absque aliis auxiliis specialibus. Cum enim eiusmodi habitus accommodati sint ad eliciendum cum viribus naturalibus, & communi Dei influxu, actus ad quos ordinantur, nullaque esset difficultas in Adamo, vel in illis eliciendis, vel in continuandis, & multiplicandis eiusdem actibus, utique cum communi auxilio Dei poterat operari suam salutem, vitamque aeternam promereri.

Quod ex eo confirmatur, quoniam nos, comparato habitu fidei, spei, aut caritatis supernaturalis, possumus cum communi auxilio Dei elicere vnum, aut alterum actum fidei, spei, aut caritatis supernaturalis, elicereque vnum, aut alterum opus meritorium, licet diu totam legem, propter rebellionem virium sentientium, & debilitatem corporis, ac molestiam, implere non possumus, ut praeter alios affirmat Sotus tertio de natura & gratia cap. 4. cum

ergo in Adamo nulla esset tunc debilitas, molestia, aut rebellio, consequens profectò est, ut cum communi auxilio Dei poterit operari suam salutem, vitamque aeternam promereri.

Quare primi parentes in statu innocentiae plenissimam libertatem habebant, tum ad declinandam ea omnia, quibus à fine tam naturali, quam supernaturali auerti poterant, tum etiam ad ea omnia executioni mandanda, quae ad vtrumque finem asequendum essent necessaria. Vnde Augustinus de correct. & grat. cap. 10. & duobus sequentibus plenissimam eos habuisse libertatem affirmat, accepisseque gratiam & auxilium, non quidem quo non potuerint non perseverare in gratia: id enim ad statum sempiternae felicitatis spectat: sed quo potuerunt perseverare, & non perseverare: per solum verò eorum liberum arbitrium stetit, quominus id opere implerent. Eandem quoque plenitudinem libertatis affirmat eos accepisse Hypognost. lib. 3. in principio ipse, aut quicumque alius eius operis est autor.

Plenissimam habebant libertatem ad declinandam omnia, quibus à naturali, & supernaturali sine poterant auerti.

Obiicit nobis aliquis fortasse cap. 19. prouincialis Concilij secundi Arauscani, quod ita habet: *Natura humana etiam si in illa integritate, in qua est condita permaneret, nullo modo seipsam, creatore suo non adiuuante, seruaret, vnde cum sine gratia Dei salutem non possit custodire, quae accepit: quo modo sine Dei gratia poterit reparare, quod perdidit.* Ex qua definitione constare videtur, primos parentes ad vitanda lethalia peccata, sine quibus salutem, quam acceperant, non amitterent, atque adeò ad perseverandum in originali iustitia, & gratia, eguisse superaddito auxilio particulari gratiae, praeter iustitiam originalem, donaque habitualia gratiae ac virtutum Theologaliū quemadmodum post gratiam habitualement amissam indiget homo peculiari auxilio ad eam recuperandam.

Obiectio.

D. Thomas prima secundae q. 109. art. 2. 3. & 4. affirmat, ut homo naturae integræ naturali dilectione Deum super omnia diligeret, seruaretque praecipua omnia naturalia, etiam quae sub veniali culpa obligant, atque adeò ab omni peccato abstineret nullo gratuito Dei auxilio, sed solo vniuersali, quo cum omni causa secunda cooperatur, indiguisse. Articulo verò 8. eiusdem quaestionis eguisse ait, auxilio Dei in bono conseruantis: quo substracto, inquit, etiam ipsa natura in nihilum decideret. Nominine autem huius auxilij non aliud videtur intellegere, quam influxum vniuersalem, quo cuncta in esse conseruat, à quo actiones, effectusque omnes causarum secundarum quamdiu in rerum natura existunt pendunt: de quo dicitur inferius cum de concursu Dei vniuersali sermo erit. Difficultatem verò ex capite 19. concilij Arauscani nunc propositam, neque solutam, neque à quoquam in medium productam haecenus me legisse memini.

Solutio autem, veraque illius capituli intelligentia inde elucebit, si duo quaedam ante mentis oculos habeamus. Primum est Pelagianos, ut disp. 1. dictum est, constabitque magis ex sequentibus, asseruisse, solas vires naturales arbitrii nostri, praesens spectatas à quocumque auxilio, & dono Dei superaddito, esse satis: tum ad conseruandam amicitiam cum Deo, tum etiam ad illam redintegrandam, recuperandamve per penitentiam, postquam per peccatum esset amissa. Secundum verò, Patres (ut ex dicendis in progressu huius operis erit manifestum) dum aduersus huiusmodi Pelagianorum errores loquebantur, quippiamve desinebant, nomine auxilij gratiae, id omne intellexisse, quod superadditum viribus arbitrii nostri, has adiuuat, ut non succumbant, & ut supernaturalia opera

O o o 4 exercant,